

Monnickendam, 26 mei 2026

Raadsnummer: 111-636

Zaaknummer: 143056

Portefeuillehouder: Marian van der Weele

Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid: artikel 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en Artikel 25 Gemeenschappelijke Regeling GGD Zaanstreek - Waterland

Aan de Raad.

Onderwerp:

Vaststellen zienswijze eerste begrotingswijziging 2026 en begroting 2027 GGD Zaanstreek-Waterland

Voorstel:

1. Een zienswijze te geven op de eerste begrotingswijziging 2026 van de GGD Zaanstreek-Waterland (verder: GGDZW) zoals verwoord in bijgevoegde brief;
2. Een zienswijze te geven op de begroting 2027 van de GGDZW zoals verwoord in bovengenoemde brief;

Inleiding

Op 14 april 2026 heeft het Dagelijks Bestuur van de GGDZW de eerste begrotingswijziging 2026 (111-627 en 111-628) en de begroting 2027 (111-625 en 111-626) toegestuurd. In de bijgevoegde aanbiedingsbrief wordt de gemeenteraad gevraagd een zienswijze op deze stukken uit te brengen. Bij de stukken is ook het Dienstenoverzicht (111-626 – bijlage 2) toegevoegd en een aantal aanvullende stukken ter onderbouwing. In dit raadsvoorstel wordt de voorgestelde zienswijze toegelicht.

Argumenten

1.1 en 2.1. De GGD moet de begroting 2027 en de begrotingswijziging 2026 voor zienswijze voorleggen aan de raad.

De GGD is een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een openbaar lichaam verantwoordelijk voor de uitvoering van de gezondheidszorgtaken.

Het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling moet de ontwerp-begroting aan de gemeenteraden voorleggen ter zienswijze op grond van artikel 35 van de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr). Daarom ligt de begroting 2027 ter zienswijze voor.

In de Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst Zaanstreek-Waterland (verder te noemen: GR GGDZW) is in artikel 25 opgenomen dat ook begrotingswijzigingen voor zienswijze voorgelegd moeten worden, tenzij het gaat om loon- en prijsontwikkelingen of autonome ontwikkelingen. Of om beleidskeuzes die geen invloed hebben op de deelnemersbijdrage. De voorgestelde wijzigingen betreffen niet deze uitzonderingen. Daarom wordt ook de begrotingswijziging 2026 voorgelegd ter zienswijze.

1.2 en 2.2. Veilig Thuis vraagt uitbreiding omdat er meer en complexe meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling opgepakt moeten worden.

Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet moet iedere gemeente een Veilig Thuis organisatie hebben. In de regio Zaanstreek-Waterland is deze taak belegd bij de GGDZW. Eerst als plustaak voor alle gemeenten met een apart contract. Sinds een aantal jaar als pijler in de GR GGDZW.

Vooruitlopend op de overgang is in een werkgroep van gemeentelijk medewerkers en Veilig Thuis (bijlage 111-635 rapport Q-consult) onderzoek gedaan naar een reële werkbelasting voor medewerkers van VT. De resultaten van dit landelijke benchmarkonderzoek zijn door gemeenten en de GGD geaccepteerd als basisdocument voor de berekening van de benodigde capaciteit. Inmiddels zijn de wettelijke eisen (o.a. over hoe snel er gereageerd moet worden na een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld) en het Kwaliteitskader Veilig Thuis (2025), waarmee de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd de kwaliteit van dienstverlening toetst, aangescherpt.

Veilig Thuis heeft in 2025 een sterke toename van het aantal meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling binnengekregen. In eerste instantie is getracht dit met de reguliere formatie op te vangen. Dit heeft ertoe geleid dat een groot aantal casussen (104) op de wachtlijst zijn beland. Bij zeker de helft van de casussen (53) was er ook geen medewerker die de casus had gezien. Dit betekent dat er ook geen veiligheidsbeoordeling gemaakt is (kan deze casus wachten of moet er direct worden ingegrepen). Dit brengt ernstige risico's met zich mee. Ook de Waterlandse cijfers bevestigen dit beeld. Waren er in 2021 – 2023 gemiddeld 20-25 meldingen uit Waterland, zijn dat er in 2024 – 2025 tussen de 30 en 45 meldingen. Het aantal actieve casussen is in dezelfde periode van 30 per jaar naar 35 – 45 per jaar gestegen.¹

Veilig Thuis constateert dat de casussen ook in complexiteit toenemen. Dit beeld wordt bevestigd door de consultants/zorgregisseurs Wmo en Jeugd in Waterland.

Uitbreiding is noodzakelijk. Als de wachtlijst niet snel verminderd en de veiligheidsbeoordelingen niet binnen een redelijke termijn gemaakt worden, bestaat het risico dat de onveilige situatie escaleert. Er is dan geen zicht op wat er nodig is om gezinnen te ondersteunen en hulpverlening kan dan niet starten. . De uitbreiding wordt bij voorkeur zo snel mogelijk ingezet en is daarom opgenomen in de eerste begrotingswijziging 2026. De uitbreiding is structureel. De consequenties werken daarom door in de begroting 2027 en verder. Zie voor meer informatie de bijlagen 111-634 en 111-635.

1.3 en 2.3 Een gefaseerde uitbreiding MABZ is noodzakelijk door toename overlast en onveilige situaties
Ook het Meldpunt en Advies Bijzondere Zorg (MABZ) is eerst als plustaak uitgevoerd op contractbasis en pas recent als pijler toegevoegd aan de GR GGDZW. De MABZ voert voor de gemeenten zowel de Wmo taak op "bemoeizorg" uit als de taken op het gebied van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (Wvvgz). In beide gevallen gaat het om zorg op maat leveren voor personen met onbegrepen/verward gedrag, vaak met een psychische aandoening, die een gevaar vormen voor zichzelf/anderen of dreigen.

Sinds 2021 is er sprake van een stijging van het aantal meldingen met 139%, van 1704 naar ca. 4000 meldingen in 2025. De hoogrisico-casuïstiek nam toe, waaronder een bijna verviervoudiging van het aantal suïcidepreventiemeldingen van 147 naar 545 in 2025. Het aantal politiemeldingen van overlast door personen met verward/onbegrepen gedrag steeg naar ruim 2.200 in de regio in 2025.

Doordat de formatie niet is meegegroeid, is de caseload voor de huidige MABZ-medewerkers ruim drie keer hoger dan de landelijke norm met verhoogde risico's op onveilige situaties en maatschappelijke overlast en toenemende druk op politie en crisisdiensten als gevolg van een groeiende wachtlijst. De gevolgen hiervan hebben ook het Waterlandse gemeentehuis bereikt. Door de lange wachttijd bij de MABZ hebben consultants/zorgregisseurs sociaal domein zelf meer cases moeten oppakken. Dit heeft veel van hen gevraagd en tot (gevoelens van) onveiligheid geleid. Nut en noodzaak van het MABZ team en versterking van dit team op korte termijn wordt door de consultants/zorgregisseurs sociaal domein als zeer wenselijk gezien.

Na uitvoerige discussie in de inhoudelijke en financiële werkgroepen is de initiële vraag van de GGD om per direct uit te breiden met 9 fte omgevormd naar een getrappt scenario, waarbij het voorstel is om in 2026 met 1 fte uit te breiden. Dit is meegenomen in de begrotingswijziging 2026. Vervolgens wordt in 2027 per kwartaal 1 fte toegevoegd. De financiële consequenties hiervan zijn verwerkt in de begroting 2027 en verder. In 2027 wordt goed gemonitord wat de uitbreiding van het team betekent voor de

¹ [Dashboard Veilig Thuis](#)

caseload van de werknemers en of de druk op politie en crisisdiensten voldoende afneemt. Daaruit zal een advies volgen voor de begroting 2028 en verder. Zie voor meer inhoudelijke informatie bijlage 111-626/628 (dit inhoudelijke memo is zowel als bijlage bij de begrotingswijziging 2026 als de begroting 2027 meegestuurd.

1.4 De loonindexatie leidt tot een iets lagere deelnemersbijdrage

In deze begrotingswijziging zijn onder andere de effecten van de nieuwe cao verwerkt. De loonindexatie van 4,7% die was opgenomen in de vastgestelde begroting 2026 bleek te hoog te zijn ingeschat. De herberekening resulteert voor Waterland in een verlaging van de deelnemersbijdrage van € 2.930,-. De verlaging is in de begrotingswijziging verrekend met de aangevraagde formatie-uitbreidingen.

1.5 andere wijzigingen in de begroting 2026 leiden niet tot aanpassing van de deelnemersbijdrage

Daarnaast zijn er interne verschuivingen van budgetten doorgevoerd binnen de organisatie, die geen effect hebben op de totale bijdrage van gemeenten. Door intern in de andere pijlers te schuiven, is ruimte gemaakt voor een gewenste uitbreiding bij HR en het bestuurssecretariaat.

2.4 De begroting 2027 is opgesteld in overeenstemming met de kadernota 2027.

In het meerjarenperspectief dat was meegenomen in de begroting 2026 is nog uitgegaan van een indexering van de loonkosten met 3%. In de begroting 2027 is de loonontwikkeling bijgesteld naar 1,6%, in lijn met de cao-verhoging per 1 januari 2027. Ook worden extra middelen gevraagd voor ICT/IV maatregelen bij Veilig Thuis. De ICT kosten zijn sinds 2025 structureel gestegen. Daarnaast leveren de automatische koppelingen en directe gegevensuitwisseling betere gegevens en uiteindelijk tijdswinst voor de medewerkers op.

2.5. Deelname van Veilig Thuis aan de Zo Spoedig Mogelijk tafel is wenselijk

Op de Zo Spoedig Mogelijk (ZSM) tafel worden de aangehouden verdachten besproken.

Er zijn in tien politiebureaus verspreid over het hele land zogenoemde ZSM-tafels. Politie, Openbaar Ministerie (OM), Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, Halt en Slachtofferhulp komen dan als ketenpartners samen om – ook buiten kantooruren en in weekenden – zaken direct af te handelen. In ongeveer 15 tot 18% van de gevallen gaat het om zaken die jeugdigen of huiselijk geweld en/of kindermishandeling betreffen. Daarom hebben de portefeuillehouders en burgemeesters in het bestuurlijk overleg Zorg en Veiligheid verzocht om te onderzoeken of Veilig Thuis ook kan deelnemen aan deze tafel. Drie Veilig Thuis organisaties willen dit gezamenlijk doen. De bijdrage voor Zaanstreek-Waterland is € 80.850 per jaar. De kosten worden verdisconteerd in de deelnemersbijdrage.

2.6. De in de Begroting 2027 opgenomen plustak CJG De Bolder vervalt.

Dit betreft het huurbedrag dat de GGD moest betalen aan Stichting De Bolder voor gebruik van de ruimten voor het Centrum voor Jeugd en Gezin in de Bolder. Deze kosten werden door de gemeente vergoed aan de GGD. Nu De Bolder een gemeentelijk gebouw is, betaalt de GGD feitelijk aan de gemeente en vergoedt de gemeente vervolgens weer de kosten aan de GGD. Om deze onnodige exercitie te voorkomen, is de huurovereenkomst omgezet naar een gebruiksovereenkomst. In de begroting 2027 en verder staat een bedrag geraamd van € 76.650.

2.7 Het Dienstenoverzicht is een meer concreet overzicht van de werkzaamheden die de GGD uitvoert voor de inwoners

In het Dienstenoverzicht legt de GGD ZW uit welke diensten zij leveren. Het overzicht is gesplitst in een basisdienstverlening, die betaald wordt uit de deelnemersbijdrage van de gemeenten en dienstverlening Plus die op verzoek van de gemeenten extra worden uitvoert. Dit zijn bijvoorbeeld werkzaamheden die voor het Gezond en Actief Leven akkoord worden uitgevoerd (Gezond op school, regionale aanpak gezonde leefstijl). Daarnaast worden extra diensten ingezet voor preventie jeugdzorg.

Het Dienstenoverzicht wordt jaarlijks opnieuw afgestemd bij het opstellen van de Kadernota en als bijlage toegevoegd bij de begroting ter vaststelling.

Kanttekeningen

1.1 Bezuinigingsopdracht van 5% is nog niet volbracht

In 2026 en 2027 geeft de GGD aan dat zij 2,3% weten te bezuinigen. De taakstelling voor de resterende 2,7 % moet nog worden ingevuld. De GGD meent dit in de jaren 2028 en 2029 mee te kunnen nemen in de begroting en dan de taakstellende bezuiniging te hebben gerealiseerd.

2.1 Deelnemersbijdrage stijgt in 2027 t.o.v. 2026

De opbrengst van de verkoop van het pand aan de Vurenhout leidde tot een eenmalig voordeel in de begroting 2026 dat in de begroting 2027 geen effect meer heeft.

2.2 Inzetten van het huurbudget als dekking kan tot een tekort bij De Bolder leiden

Als De Bolder geen huur meer ontvangt en er ook geen bijdrage uit het begrote bedrag van € 76.650 voor de huur van de CJG wordt ingezet voor de exploitatie en het onderhoud van De Bolder kan dit tot een tekort bij De Bolder leiden. Dit is nog niet nader onderzocht.

Financiële toelichting

Eerste begrotingswijziging 2026

De begrotingswijziging 2026 betekent voor Waterland een verhoging van de deelnemersbijdrage met €15.755 tot een totaal van € 1.112.212. Met de plustaaak van € 9.826 komt de bijdrage op € 1.122.038. De wijziging zal worden opgenomen in de Najaarsnota na goedkeuring van de begrotingswijziging.

Begroting 2027

In de begroting 2027 staat een deelnemersbijdrage van € 1.332.190 opgenomen. Hierin is het huurbedrag voor het CJG De Bolder nog meegenomen. Na aftrek van het geraamde huurbedrag ad € 82.026 gaat het om een totale bijdrage van € 1.250.164. Zonder de plustaaak van € 9.910 bedraagt de deelnemersbijdrage € 1.240.254.

Meerjarig zijn de deelnemersbijdragen zonder de plustaaak als volgt:

2028	€ 1.268.131
2029	€ 1.268.207
2030	€ 1.309.460

Als we het bedrag dat in de begroting geraamd is voor de huurkosten inzetten ter dekking, is het meerjarenperspectief volgens de begroting 2027 voor de gemeente Waterland:

2027	€ 3.676 negatief
2028	€ 7.449 positief
2029	€ 48.721 positief
2030	€ 16.468 positief

Het financiële effect zal na goedkeuring van deze begroting worden meegenomen in de begroting 2027 van de gemeente Waterland.

Communicatie

De zienswijze van gemeente Waterland wordt door middel van bijgevoegde brief gecommuniceerd naar GGDZW zodat de reactie bij de besluitvorming over de financiële stukken in het AB van 10 september 2026 kan worden meegewogen.

Uitvoering en planning

25 juni 2026	oordeelsvormende raad
2 juli 2026	besluitvormende raad
Week 28 2026	zienswijze toezenden aan DB GGDZW voor besluitvorming in AB
10 september 2026	behandeling van de begroting in AB GR GGDZW

Burgemeester en wethouders,

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlage(n):

1. 111-637 Concept raadsbesluit Eerste begrotingswijziging 2026 en begroting 2027 GGD Zaanstreek-Waterland
2. 111-638 Concept Zienswijzebrief
3. 111-638 / 111-627 Aanbiedingsbrief 1e begrotingswijziging 2026 GGDZW
4. 111-638 / 111-628 Eerste begrotingswijziging 2026 GGDZW
5. 111-638 / 111-625 Aanbiedingsbrief begroting 2027 GGDZW
6. 111-638 / 111-626 Conceptbegroting 2027 GGDZW
7. 111-638 / 111-626 Dienstenoverzicht
8. 111-638 / 111-626 en 111-628 Memo onderbouwing uitbreiding MABZ (meegestuurd met begrotingswijziging 2026 en begroting 2027)
9. 111-638 / 111-634 Memo onderbouwing capaciteitsuitbreiding Veilig Thuis
10. 111-638 / 111-635 bijlage 1 bij capaciteitsuitbreiding VT kostenoverzicht
11. 111-638 / 111- 635 bijlage 2 bij capaciteitsuitbreiding VT: resultaten benchmarkonderzoek (zie argument 1.2/2.2)